

OPPONENCIA

Kiss Tamás
diplomamunkájához

Mielőtt még az épület értékelésére kitérnék ki szeretném emelni, hogy a tárgyi diplomamunka témája, illetve a diplomamunka készítésének metodikája önmagában dicséretes hiszen az:

- 1) témaválasztásában kísérleti, mert a cohousing hazánkban ismeretlen területén hozott létre egy épületet;
- 2) metodikájában kísérleti, mert a tervezés valós alapokon nyugodott abban az értelemben, hogy néhány személy egy közösséget formálva dolgozott együtt a participatív tervezés eszközeit éles körülmények között kipróbálva;

Csupán az előbb megemlített, valós környezetbe ágyazott tervezői kutatómunka véghezvitele miatt is egyedi és egy átlagos tervezési feladatnál tartalmasabb a bemutatott diplomamunka.

TELEPÍTÉS

Az épület Debrecen belvárosában található foghíjtelekre készült. A tervező nem titkolt szándéka volt, hogy az épülettel, illetve annak kialakításával is folytassa, kiterjessze a belváros pezsgő hangulatát. Ezen cél erősebb megvalósítása érdekében a ház (szembe menve a századfordulós épülettömb keretes beépítésével) udvarral kapcsolódik az utcához, mintha egy kifordított kesztyű volna az épületek szövetében.

Építészeti, városépítészeti szemmel nézve a beépítés ezen kifordítottságát, felmerül a kérdés, hogy megengedhető-e egy ilyen mértékű szembefordulás a közvetlen épített környezettel, de végülis arra az értékítéletre jutottam, hogy az épület kísérletiségéhez, frissességéhez, bátorságához, újat mondani akarásához ez a vagányság, nyitottság nagyon is passzol.

Fel kell hívni azonban a figyelmet arra, hogy a rendhagyó telepítés által eredményezett építészeti vonzatokat végig kell tudni vinni a házon a terv kifejtése során, kezelni kell az ezzel járó kérdéseket:

- 1) közterület és magánterület közötti határ
- 2) csatlakozás a szomszédos épületekhez
- 3) tömegképzés

A közterület és a magánterület közötti határt a tervező ügyesen megoldotta a mobil terpesztett lemez kerítéssel. Így a ház a kerítés kinyitásával ki tud tárulkozni, kapcsolatba tud lépni az utcával, de sötétedés után a ház, ha kell, be tud zárkózni.

Előljáróban be kell valljam, hogy a helyszínt előben nem ismerem, de a tervek alapján a szomszédos épületekhez való csatlakozás, illetve a tömegképzés terén elszalasztott lehetőséget vélek felfedezni. A tervezési terület melletti két szomszédos épület eltérő magasságú, a belváros felé eső historizáló épület majd egy fél szinttel magasabb, mint másik telekszomszéd. Ezt a tervezési területhez kapcsolódó sajátosságot ki lehetett volna

használni arra, hogy a legfelső szinti lakások ne csak alaprajzukban térjenek el a többi lakószinttől, hanem térben is gazdagabb, egyedi megoldásokat tartalmazzanak, kihasználva a magasabb épülethez való alkalmazkodást. E tekintetben javaslom, hogy a diplomázó kolléga ismertesse a tervezési koncepciót, illetve azokat az elképzeléseket, amik az épület tömegképzésénél meghatározók voltak.

ALAPRAJZI ELRENDEZÉS

A beépítés jelen tervezési feladatnál is meghatározó az alaprajzi elrendezésre nézve. Véleményem szerint nehéz feladattal találta magát szembe a tervező, mert a tervezést meghatározó tényezők komplex kihívásokat eredményeztek:

- 1) tájolás: a beépítésből adódóan az értékes utcai déli homlokzatfelület kisebb lett;
- 2) tűzfal: a beépítésből adódóan megmaradó tűzfal és a lakások viszonya egymással megoldandó lett;
- 3) térstruktúra: a nyugati tűzfal felől az udvar belseje felé kifejtendő terek kapcsolata, azaz belső terek vs. külső héj mentén található terek kapcsolata;

A tervező az alaprajzi elrendezésben számos olyan megoldást alkalmazott, amivel ügyes választ adott a fenti kihívásokra:

- homlokzati tömegugrások, kubusok alkalmazása, amely lehetőséget teremtett kedvező tájolású és irányultságú ablakok, illetve teraszok kialakítására, ezzel is csökkentve a keleti tűzfalra néző ablakok számát;
- a metszeten látható izgalmas bevilágítások és átlátások;
- vertikális közlekedés (lépcsőház, lift), illetve a zárt terek (fürdőszobák) nyugati tűzfal mellé történő telepítése a beépítéssel együtt biztosította a lakások kedvező benapozását;

COHOUSING

A közösségi együttélés fontos eleme, hogy a ház biztosítsa a találkozást, a közös programok, a közösség megnyilvánulása számára a lehetőséget, ugyanakkor az egyéni célok és érdekek se vesszenek el. A tervben számtalan jó, a közösségi építészetre jellemző teret és építészeti eszközt találunk, amely mutatja, hogy a tervező kellő mélységgel foglalkozott ezen igények tervben történő kielégítésével:

- háromszintes étkező-tér;
- közösségi minikert
- könyvtár
- barkács sarok
- átlátások, stb.
- homlokzati színezés alakíthatósága

Az előbbi alkalmazott építészeti elemek biztosítják és igazolják, hogy az épület a cohousing világának messzemenően megfelel.

EGYÉB ÉSZREVÉTELEK

Nem teljesen világos számomra, hogy a diplomamunkával meddig kellett volna eljutni a részletképzés, homlokzatképzés, szerkezeti kialakítások terén. Bármily meglepő ez a kicsi,

de tagolt, komplex téri megoldásokat tartalmazó épület számtalan épületszerkezeti kihívást teremt, amit látszólag jól megoldott a tervező! Mégis a homlokzat, illetve az épületszerkezetek letisztultsága terén lehetett volna még fejleszteni a tervet:

- a 2x2 méteres ablakok használhatósága erősen kérdéses
- a földszinti pillérendszer biztosan redukálható lett volna

Összességében azt gondolom, hogy az apróbb hiányosságok a tárgyi diplomamunkában bocsánatosak figyelembe véve, hogy a tervezési metodika, a participatív tervezési folyamat megismerése, alkalmazása rengeteg időt igényelt. Ennél a projektnél nem csak az építészeti megoldásokat kell vizsgálni, kiértékelni, hanem egy újfajta szemüvegen keresztül kell vizsgálni a létrejött épületet: egy színvonalas cohousing épület esetében a participatív tervezési metodika meghatározó és olyan építészeti eredményeket, megoldásokat implikál, amelyek egy „átlagos” házban nem megtalálhatók. Egy színvonalas cohousing épület esetében - mint véleményem szerint ez a terv is – egyedi, újszerű elemeket, arányokat felvonultató építészeti megoldásokat láthatunk.

A bemutatott tervet az építészeti és kutatási érdemei miatt mindenképpen elfogadásra ajánlom!

2016.01.22.

Sándor Gergely, építész